

Hur kan Sveriges socialtjänster få tolka socialtjänstlagen så olika?

Det här med utbildning det är något som ligger mig varmt om hjärtat, det kan ju ha att göra med att jag är förskollärare i grunden, men framförallt så är det en viktig del av mina värderingar. Det finns så mycket kunskap i dagens samhälle, det gäller bara att ha förmågan att fånga in den och ta till sig det som passar. Inom det systemiska tänkandet menar man att alla människor är motiverade, det är bara att ta reda på vad det är som motiverar dem. Alla familjehemsföräldrar kan inte studera vidare som jag har gjort och det behövs inte, för kunskapen kan fås på andra sätt; att läsa tidningar som "Familjehemmet", media, bloggar, handledning och föreläsningar är några exempel. Det gäller bara att hitta källorna till kunskap och där ligger det största ansvaret på uppdragsgivaren: socialnämnd och socialtjänst.

Det är ett förändringsarbete som startar när ett barn placeras inom familjehemsvården, samhället vill bryta den negativa spiral som barnet utsätts för. Vad är det för skillnad som vi vill uppnå för barnet? Hur ska barnet och vi som är runt om barnet märka att det skett en förändring med hjälp av familjehemsplaceringen? Ska skillnaden vara minimal så är det enbart förvaring av barnet som behövs. Önskas en mer meningsfull och förhoppningsvis långsiktig skillnad för barnet, behöver kommunerna satsa på att höja kompetensen hos sina familjehem och handläggare. Enligt socialtjänstlagen 6 kap § 7 "ska socialnämnden ge dem som vårdar barn enligt § 6 råd, stöd och annan hjälp som de behöver."

Det finns lagar, rapporter och riktlinjer för hur socialtjänsten ska bemöta familjehemmen, men ingen rikstäckande handlingsplan utan kommunerna gör sin egen tolkning av det som står skrivet. Det är kommunerna själva som ska rekrytera, utreda och säkerställa kvaliteten på familjehemsvården och det innebär att det är stora skillnader på hur socialnämnden definierar orden "stöd och annan hjälp" som det står i socialtjänstlagen. Vissa kommuner gör en tolkning som innebär att de verkligen tar hand om sina familjehem med både kompetensutveckling och grupphandledning, medan andra kommuner tolkar dessa ord på något helt annat sätt och jag vet inte hur, för familjehemmen märker inte stödet som ska finnas. År 2010 ilsknade Socialstyrelsen till och menade att "det bör markeras i lagstiftningen att socialnämnen även har skyldighet att ge familjehemmen stöd i form av utbildning och handledning individuellt eller i grupp, vilket bidrar till att tryggheten och säkerheten höjs för de placerade barnen."

När jag skrev min magisteruppsats stod det i "Socialstyrelsens öppna jämförelser i barn- och ungdomsvården för 2010" att 31 % av de tillfrågade kommunerna har en plan för hur de utbildar och handleder familjehem som bygger på verksamhetens mål och en analys av familjehemmens individuella kompetens. När de öppna jämförelserna för 2011 publicerades står det att 16 % av kommunerna har en plan för familjehemmens kompetensutveckling. Jag fick en förklaring till det låga antalet från en socialsekreterare som var på min föreläsning, hon sa att frågan om "En plan för familjehemmens kompetensutveckling" var konstigt formulerad, de hade föreläsningar för familjehem i den kommunen som kvinnan arbetade men de hade inte en nedskrivna plan för kompetensutveckling. Det ger en viss förklaring till det

låga antalet, men jag undrar om den är godtagbar? 16 % innebär att 84% inte har en plan för kompetensutveckling, är inte felmarginalen alldeles för stor? Nu är jag ingen ekonom eller nåt, men kanske är det så att kommunerna faktiskt är dåliga på att ge sina familjehem kompetensutveckling, men kanske är det lättare att hitta bortförklaringar till de låga siffrorna än att göra en förbättring? Det ställs höga krav på familjehem, de ska ha ansvar för både skolgång och välmående fastän barnens problematik blir högre och högre, men utvecklingen för att ge familjehem utbildning och handledning för att möta kraven går alltså bakåt!

Vad är det då som gör att kommunerna drar ner på utbildning? För det handlar inte bara om familjehemmen, det är också bara 15 % av landets socialtjänster som ger sina handläggare kompetensutveckling. Det skulle kunna vara så att kostnaden för att anlita de privata organisationerna är väldigt hög, det kostar ungefär 60 000 – 70 000 kr i månaden för placeringen av ett enda barn. Det blir ungefär 720 000 kr om året för ett barn. Hur många i den kommunala familjehemsvården skulle kunna få möjlighet till kompetensutveckling för den summan? Jag gissar också på att fler än ett barn skulle få del av den förbättringen.

Det är mycket pengar som försvinner med tanke på att det inte finns några garantier för familjehemsvården i de privata organisationerna, det finns bra organisationer men det finns också dåliga och det är svårt med kontrollen eftersom de inte behöver söka tillstånd och ingen vet hur många det finns. Socialtjänsten mister ofta direktkontakt med familjehemmet men allt ansvar för det placerade barnet och familjehemmet vilar fortfarande på socialnämnden. Hur vågar kommunerna chansa? Jag hoppas att de tänker på att spara pengar utifall det kommer skadeståndskrav när de här barnen är vuxna...

Eva-Lena Edholm

Konsult, föreläsare och handledare

www.evalenaedholm.se

läs också min blogg:

www.evalenaedholm.se/blogg